

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 306/2010-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť C. P., B., zastúpeného advokátkou JUDr. J. F., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 3/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Obdo 25/2007) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo C. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 3/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Obdo 25/2007) porušené bolo.

2. C. P. priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť C. P. trovy konania v sume 303,31 € (slovom tristotridsaťtri eur a tridsaťjeden centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júna 2010 doručená sťažnosť C. P., (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obdo 3/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 Obdo 25/2007). Sťažnosť bola prijatá na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 306/2010-14 z 25. augusta 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že na základe žaloby sťažovateľa bolo na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) vedené pod sp. zn. 22 Cb 35/2005 konanie o zaplatenie v žalobe špecifikovanej peňažnej sumy. Vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom č. k. 22 Cb 35/05-175 z 18. apríla 2006. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ako súd odvolací na základe odvolania obchodnej spoločnosti L., a. s., ktorá vystupovala v konaní ako odporca (ďalej aj „odporca“), rozsudkom č. k. 1 Cob 329/2006-233 z 22. februára 2007 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol.

Predmetom sťažnosťou namietaného konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 3 Obdo 3/2010 (predtým pod sp. zn. 4 Obdo 25/2007) bolo rozhodovanie o dovolaní sťažovateľa podanom 23. apríla 2007 proti rozsudku krajského súdu č. k. 1 Cob 329/2006-233 z 22. februára 2007. Dovolanie sťažovateľ opieral o skutočnosť, že rozsudok okresného súdu z 18. apríla 2006 nadobudol právoplatnosť skôr, ako odporca podal odvolanie, a teda takéto odvolanie malo byť správne odmietnuté pre jeho oneskorenosť. Aj keď najvyšší súd už raz o podanom dovolaní rozhodol rozsudkom zo 6. augusta 2008 pod sp. zn. 4 Obdo 25/2007, tento rozsudok bol na základe sťažnosti sťažovateľa zrušený nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 303/09 z 10. decembra 2009. Najvyšší súd do dňa podania sťažnosti právoplatne rozhodol o podanom dovolaní sťažovateľa až 27. októbra 2010.

Dôvodnosť podanej sťažnosti videl sťažovateľ okrem iného v tom, že „napriek opakovaným prosbám sťažovateľa, dokonca priamo adresovaným predsedovi NS SR, ostal NS SR v danej veci nečinný. ... Pritom nevidíme v predmetnom konaní pred Najvyšším súdom SR žiadny moment výraznej právnej a faktickej zložitosti veci. ... Tvrdíme, že... dá sa vyvodiť záver o priamej spojitosti tvrdeného porušenia práv sťažovateľa C. P. s ústavnosťou. Medzi napadnutým postupom NS SR, teda medzi ignorovaním reality, neefektívnou činnosťou a sprievodnými prietahmi zo strany NS SR na strane jednej a základnými právami sťažovateľa na strane druhej existuje priama príčinná súvislosť. ... Nutnosť takto postupovať odôvodňuje bezvýchodiskovosť situácie, ktorej vážnosť vníma sťažovateľ mimoriadne citlivo hlavne z dôvodu zlyhania súdneho orgánu ochrany práva, ktorý vydal rozhodnutie odporujúce zásade legality.“

Najvyšší súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 28. septembra 2010 č. k. KP 4/2010-80 uviedol, že spis bol v tom čase predmetom štúdia členov senátu. K sťažnosti sa vyjadrila aj poverená predsedníčka senátu JUDr. J. Z., ktorá vo svojom stanovisku z 20. septembra 2010 okrem iného uviedla, že toho času vybavuje dovolania z roku 2009 a z nich nemá ešte vybavené tri. Ďalej k veci uviedla: „Už v podaní zo dňa 19. 8. 2010 som uviedla, že napriek tomu, že mám ešte nevybavené dovolania napadnuté v roku 2009, dovolanie vedené pod sp. zn. 3 Obdo 3/2010, napadnuté na NS SR v januári 2010, vybavím v mesiacoch september

alebo október 2010, vzhľadom na to, že ide o vec, ktorá na NS SR bola napadnutá v roku 2007 pod č. k. 4 Obdo 25/2007 a bola rozhodovaná v auguste 2008.“ K skutkovej a právnej zložitosti sporu sa najvyšší súd nevyjadril.

Sťažovateľ viacerými podaniami dopĺňal svoju sťažnosť reagujúc aj na stanovisko najvyššieho súdu k podanej sťažnosti. V podaní z 20. októbra 2010 konštatoval, že sťažnosťou neútočí na konkrétnu sudkyňu, ktorej bola vec na najvyššom súde pridelená, avšak žiada, aby bola jeho vec *„vnímaná v širších súvislostiach“*. Ďalej citoval aj judikaturu ústavného súdu pri hodnotení zbytočných prietáhov a podrobnejšie zdôvodnil žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia. Poukázal na ďalšiu nečinnosť najvyššieho súdu po zrušení jeho rozsudku zo 6. augusta 2008 a skutočnosť, že voči nemu *„na základe protizákonného ba až protiústavného rozhodovania KS v Bratislave... bola začatá exekúcia, ktorou bol úplne majetkovo zablokovaný, pričom jeho návrhu na odklad vykonateľnosti nebolo vyhovené. Sťažovateľ pritom vie, že... firma R. sa ani napriek pozitívnemu rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. 2 Cob 139/2009... nevie domôcť plnenia od dlžníckej firmy L..“*.

V podaní z 27. októbra 2010 sťažovateľ po obsahovej stránke v zásade neuviedol nové skutočnosti a poukázal na svoje vyjadrenie z 20. októbra 2010.

Ďalším podaním z 23. novembra 2010 sťažovateľ opätovne skonštatoval pasivitu najvyššieho súdu v jeho právnej veci. Podanie však súčasne obsahovalo označenie ďalších osôb (obchodnej spoločnosti A., s. r. o., A. B., T. B., T. K., F. N., obchodnej spoločnosti R., s. r. o. v likvidácii, F. S., Z. S., L. S., C. V. a Ľ. V.) bez uvedenia adresy ich sídla, miesta podnikania alebo bydliska, ktoré mali svojimi podpismi na podaní vyjadriť svoj úmysel vystupovať v konaní ako vedľajší účastníci. Súčasne uviedol prehľad konaní vedených týmito osobami pred všeobecnými súdmi proti obchodnej spoločnosti L., a. s., a u niektorých z nich aj konaní o sťažnostiach doručených ústavnému súdu (vedených pod Rvp 6682/2010, Rvp 6682/2010, Rvp 7098/2010, Rvp 7204/2010, Rvp 5763/2010 a Rvp 6186/2010).

Napokon podaním doručeným 10. februára 2011 (odoslaným 7. februára 2011) sťažovateľ a osoby označené v podaní sťažovateľa z 23. novembra 2010 ako vedľajší účastníci uviedli, že o oneskorene podanom odvolaní odporcu nebolo krajským súdom stále rozhodnuté a súčasne nebolo proti sťažovateľovi ani zastavené exekučné konanie vedené Okresným súdom Komárno sp. zn. 9 Er 55/2009 na návrh odporcu, a preto za „*porušovateľa ústavných práv*“ č. 2 označili krajský súd a za porušovateľa č. 3 označili Okresný súd Komárno.

Okrem opísaných podaní sťažovateľa, ktoré nadväzovali na sťažnosť podanú 14. júna 2010, doručil sťažovateľ ústavnému súdu na vedomie aj niekoľko ďalších podaní (z 12. januára 2011, zo 14. februára 2011 a z 24. februára 2011) adresovaných najvyššiemu súdu, krajskému súdu, Okresnému súdu Komárno, prípadne predsedom týchto súdov, ktoré však nemajú zásadnú relevanciu pre meritórne posúdenie sťažnosti ústavným súdom.

II.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 22 Cb 35/2005 bolo zistené, že konanie pred najvyšším súdom sa týkalo dovolania podaného sťažovateľom 23. apríla 2007, ktoré smerovalo proti rozsudku krajského súdu č. k. 1 Cob 329/2006-233 z 22. februára 2007. Z obsahu spisu okresného súdu, ktorý bol 14. marca 2011 predložený na nahliadnutie, ústavný súd zistil takúto chronológiu úkonov účastníkov konania a všeobecných súdov príslušných vo veci konať.

Najvyššiemu súdu bol spis okresného súdu vedený vo veci predložený s pripojeným dovolaním prvýkrát 21. júna 2007. Zo spisu vyplýva, že do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 4 *Obdo* 25/2007 zo 6. augusta 2010 najvyšší súd vo veci nevykonal žiadne procesné úkony smerujúce k rozhodnutiu. Najvyššiemu súdu bolo v období od predloženia veci do vydania označeného rozsudku v auguste 2008 doručených päť podaní sťažovateľa (z 15. októbra 2007, zo 6. decembra 2007, z 21. februára 2008, z 12. júna 2008 a 25. júla 2008), ktorými dopĺňal svoje dovolanie, prípadne informoval o stave iných podobných konaní vedených proti odporcovi všeobecnými súdmi. Súčasne

bolo v tomto období do vydania rozhodnutia najvyššieho súdu doručené aj jedno podanie odporcu z 18. apríla 2007.

Rozsudkom sp. zn. 4 Obdo 25/2007 zo 6. augusta 2008 najvyšší súd dovolanie podané sťažovateľom zamietol a náhradu trov dovolacieho konania odporcovi nepriznal. Vecne vychádzal z posúdenia obsahu dodatku č. 4 ku kúpnej zmluve, z ktorého sťažovateľ uplatňoval svoj právny nárok na zaplatenie žalovanej peňažnej sumy. Dovolací súd sa stotožnil s posúdením obsahu označeného dodatku kúpnej zmluvy krajským súdom v rozsudku č. k. 1 Cob 329/2006-233 z 22. februára 2007, že povinnosť odporcu zaplatiť spornú pohľadávku z dodatku č. 4 kúpnej zmluvy jednoznačne nevznikla, a preto návrh považoval za nedôvodný z titulu nedostatku pasívnej legitímácie. Podľa tohto rozsudku najvyššieho súdu krajský súd nepochybil, keď odvolanie proti rozsudku okresného súdu neodmietol ako oneskorene podané, pretože považoval za nesporné, že právna zástupkyňa odporcu už v čase doručenia prvostupňového rozhodnutia nebola odporcom splnomocnená, a vzhľadom na to bola lehota na podanie odvolania posudzovaná krajským súdom správne.

Ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 303/09-49 z 10. decembra 2009 vyslovil, že základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 25/2007 zo 6. augusta 2008 boli porušené a označený rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Podľa záverov ústavného súdu uvedených v náleze skutočnosť, ktorú považoval najvyšší súd za nespornú, že právna zástupkyňa odporcu v čase doručenia prvostupňového rozhodnutia už nebola odporcom splnomocnená, nemôže postačovať na prijatie záveru (preukázaného mimo rozumných pochybností), že lehota na podanie odvolania bola správne posudzovaná od dátumu doručenia prvostupňového rozsudku priamo odporcovi a právna zástupkyňa podala odvolanie v zákonom ustanovenej lehote. Najvyšší súd sa vysporiadal s otázkou včasnosti podania odvolania žalovanou ústavne nekonformným spôsobom, čoho dôsledkom bolo, že bez ústavne akceptovateľných dôvodov neprihliadol na ustanovenie § 28 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého odvolanie alebo výpoveď splnomocnenia sú voči súdu účinné, len čo ich

účastník alebo zástupca oznámili. Zo zistenej procesnej situácie ústavný súd vyvodil že rozsudok okresného súdu je potrebné považovať za riadne a účinne doručený odporcovi 26. mája 2006 bez ohľadu na to, že zastupovanie už predtým 11. mája 2006 zaniklo. S prihliadnutím na uvedené považoval ústavný súd výklad uplatnený v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 25/2007 zo 6. augusta 2008 vo vzťahu k otázke právnych účinkov doručenia rozsudku súdu prvého stupňa a nadväzujúceho hodnotenia včasnosti podania odvolania za ústavne neakceptovateľný a neudržateľný.

Po zrušení rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 25/2007 zo 6. augusta 2008 nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 303/09-49 bol spis okresného súdu 27. januára 2010 opätovne predložený najvyššiemu súdu na konanie o dovolaní sťažovateľa. Najvyšší súd okrem pokynu predsedníčky senátu z 15. októbra 2010 na zaslanie nálezu ústavného súdu odporcovi na vyjadrenie neurobil žiaden iný procesný úkon. Do vydania uznesenia sp. zn. 3 Obdo 3/2010 z 27. októbra 2010 však boli najvyššiemu súdu doručené štyri podania sťažovateľa (z 15. februára 2010, 10. mája 2010, 11. mája 2010 a 15. októbra 2010), ktorými predovšetkým informoval o vlastnej situácii, o výsledkoch obdobných súdnych konaní vedených proti odporcovi, resp. žiadal podanie informácie o stave konania pred najvyšším súdom.

Najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa podaného 23. apríla 2007 opätovne rozhodol uznesením sp. zn. 3 Obdo 3/2010 z 27. októbra 2010 tak, že rozsudok krajského súdu č. k. 1 Cob 329/2006-233 z 22. februára 2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V písomnom vyhotovení uznesenia opísal dovtedajší postup konania realizovaného súdmi a konštatujúc viazanosť najvyššieho súdu právnym názorom ústavného súdu poukázal na svoje pochybenie v rozsudku sp. zn. 4 Obdo 25/2007 zo 6. augusta 2008 aj pochybenie krajského súdu v rozsudku č. k. 1 Cob 329/2006-233 z 22. februára 2007 a usmernil krajský súd k ďalšiemu postupu v intenciách právneho záveru vysloveného v náleze ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 303/49 z 10. decembra 2009. Najvyšší súd postúpil spis vedený v sťažovateľovej veci krajskému súdu na ďalšie konanie 15. novembra 2010.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 308/09).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci vedenej pred najvyšším súdom, ústavný súd bral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie, ako aj charakter veci. Predmetom sporu bolo konanie o nároku na plnenie peňažného charakteru, ktoré tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Uvedené v plnej miere platí aj pri rozhodovaní týchto vecí v rámci dovolacieho konania.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pri hodnotení postupu podľa tohto kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bol v konaní pred najvyšším súdom aktívny, o čom svedčí niekoľko doplňujúcich podaní, ktoré doručoval najvyššiemu súdu po podaní dovolania. Ani najvyšší súd nemal vo vyjadrení k sťažnosti z 28. septembra 2010 k správaniu sťažovateľa námietky.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj postupom najvyššieho súdu z hľadiska existencie zbytočných priesťahov v napadnutom konaní.

Ústavný súd v zhode so sťažovateľom považuje dovolacie konanie vedené najvyšším súdom od 27. januára 2010 pod sp. zn. 3 Obdo 3/2010 za pokračovanie dovolacieho konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 4 Obdo 25/07, ktoré prebiehalo na základe dovolania sťažovateľa podaného 23. apríla 2007 proti rozsudku krajského súdu č. k. 1 Cob 329/2006-233 z 22. februára 2007 (m. m. IV. ÚS 347/2010).

Vzhľadom na to, že nálezom ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 303/2009 z 10. decembra 2009 bol rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 25/07 zo 6. augusta 2008 pre jeho arbitrárnosť a ústavnú neakceptovateľnosť zrušený a vec vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, dospel ústavný súd k záveru, že dovolacie konanie vedené najvyšším súdom pod sp. zn. 4 Obdo 25/07 nebolo efektívne. Po zrušení rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 25/07 zo 6. augusta 2008 už uvedeným nálezom ústavného súdu bol súdny spis 27. januára 2010 opätovne predložený najvyššiemu súdu, a aj keď bola veci pridelená nová spisová značka (3 Obdo 3/2010), v skutočnosti bolo najvyšším súdom rozhodované o dovolaní sťažovateľa podanom 23. apríla 2007.

Ústavný súd zistil, že v období od 21. júna 2007, keď bol spis okresného súdu vedený vo veci dovolania podaného sťažovateľom predložený prvýkrát najvyššiemu súdu, do 6. augusta 2008, keď bol vydaný rozsudok sp. zn. 4 Obdo 25/07, t. j. v období 13 mesiacov, nebol zo strany najvyššieho súdu vo veci vykonaný žiadny procesný úkon. Ani

pri opätovnom predložení spisu najvyššiemu súdu po zrušení jeho rozsudku sp. zn. 4 Obdo 25/07 zo 6. augusta 2008 nebol v období od 27. januára 2010 do 15. októbra 2010, t. j. v období 8 mesiacov vo veci vykonaný žiaden procesný úkon.

Ústavný súd konštatuje, že nie je správne celé tieto obdobia nečinnosti najvyššieho súdu hodnotiť ako zbytočné prieťahy, pretože je potrebné brať na zreteľ aj čas nevyhnutný na štúdium spisového materiálu obstaraného súdmi nižších stupňov a na skutočnosť, že proti rozhodnutiu dovolacieho súdu nie je prípustný opravný prostriedok. Za primeraný čas na štúdium spisu v danej veci však ústavný súd považuje len obdobie 6 mesiacov od prvého predloženia spisu najvyššiemu súdu, prípadne po opätovnom predložení spisu obdobie 3 mesiacov od jeho predloženia. Nečinnosť najvyššieho súdu presahujúcu tieto časové úseky však už možno považovať za zbytočné prieťahy, hoci to vzhľadom na ich nižšiu intenzitu ešte nemusí znamenať, že došlo k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoje predchádzajúce rozhodnutia, v ktorých opakovane vyslovil, že ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe nemusí ešte zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (III. ÚS 91/04) a že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, III. ÚS 359/08).

V okolnostiach prípadu však ústavný súd ako zbytočné prieťahy obzvlášť kvalifikuje obdobie po opätovnom predložení spisu najvyššiemu súdu, keď bolo v zmysle nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 303/09 z 10. decembra 2009 už zrejmé, že najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 4 Obdo 25/07 zo 6. augusta 2008 pochybil. V ďalšom konaní bolo pritom potrebné, aby sa ústavný súd zaoberal len posúdením otázky, ktorý deň došlo k účinnému doručeniu rozsudku okresného súdu a či následné odvolanie smerujúce proti uvedenému rozsudku okresného súdu bolo podané včas.

Ústavný súd nemohol akceptovať ani argumenty uvedené vo vyjadrení predsedu najvyššieho súdu k sťažnosti podľa ktorých, napriek tomu, že predsedníčka senátu mala ešte nevybavené dovolania napadnuté v roku 2009, dovolanie vedené pod sp. zn. 3 Obdo 3/2010 mienila vybaviť v septembri alebo októbri 2010. V danom prípade bolo potrebné považovať dovolanie za napadnuté na najvyšší súd už v roku 2007, a preto nevybavenie dovolaní napadnutých na najvyšší súd v roku 2009 nemôže ospravedlniť zbytočné prieťahy vzniknuté pri opätovnom predložení spisu najvyššiemu súdu. Ani skutočnosť uvedená predsedníčkou senátu najvyššieho súdu, že v septembri 2010 „nevybavila ani jednu vec z dôvodu sťahovania“, nemôže zbaviť Slovenskú republiku zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy.

Ústavný súd totiž vo svojej predchádzajúcej judikatúre (napr. IV. ÚS 43/06, IV. ÚS 73/07) vyslovil, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkom súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (m. m. III. ÚS 399/2010).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom najmä tým, že po opätovnom predložení vecí 27. januára 2010 najvyšší súd nekonal urýchlene, hoci vo veci bolo potrebné rozhodnúť o dovolaní z roku 2007, pričom prihliadol na celkové obdobie od podania dovolania, t. j. 23. apríla 2007 do jeho konečného vybavenia uznesením sp. zn. 3 Obdo 3/2010 z 27. októbra 2010, ktoré predstavuje viac ako 3 roky. Ústavný súd tiež vzal na zreteľ aj zistenie, že po prvom predložení spisu najvyššiemu súdu 21. júna 2007 nebol počas 13 mesiacov vykonaný žiaden procesný úkon. Napokon aj nález ústavného

súdu sp. zn. IV. ÚS 303/09 z 10. decembra 2009 potvrdzuje neefektívnosť postupu najvyššieho súdu vo veci.

Sťažovateľ podaním doručeným 10. februára 2011 rozšíril okruh účastníkov konania, proti ktorým sťažnosť smeruje, aj o krajský súd a o Okresný súd Komárno. K tomuto návrhu sťažovateľa ústavný súd poznamenáva, že v konaní pred ústavným súdom je vylúčená možnosť navrhovateľa (sťažovateľa) po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie meniť, prípadne rozširovať rozsah subjektov, proti ktorým sťažnosť smeruje (m. m. I. ÚS 230/03, IV. ÚS 224/03, IV. ÚS 66/04). Samotný sťažovateľ pôvodne v sťažnosti označil ako toho, proti ktorému sťažnosť smeruje, iba najvyšší súd. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 306/2010-14 z 25. augusta 2010 bola preto sťažnosť prijatá na ďalšie konanie len proti najvyššiemu súdu. Z toho dôvodu ústavný súd už nemohol prihliadnúť na návrh sťažovateľa na dodatočné rozšírenie okruhu subjektov, proti ktorým sťažnosť smeruje.

Vo vzťahu k ďalšiemu podaniu sťažovateľa z 23. novembra 2010, ktoré okrem neho podpísalo ďalších 11 osôb (obchodná spoločnosť A., s. r. o., A. B., T. B., T. K., F. N., obchodná spoločnosť R., s. r. o. v likvidácii, F. S., Z. S., L. S., C. V. a Ľ. V.), ktoré sa označili za vedľajších účastníkov konania vzhľadom na ich naliehavý právny záujem na výsledku konania, ústavný súd pripomína, že podľa § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní pred ústavným súdom použiť primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku len vtedy, ak zákon o ústavnom súde neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje. Danú otázku však zákon o ústavnom súde upravuje osobitne v § 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého vedľajšími účastníkmi konania sú osoby, ktorým toto postavenie priznáva tento zákon (t. j. zákon o ústavnom súde), ak sa tohto postavenia nevzdajú.

V zmysle zákona o ústavnom súde môže byť vedľajším účastníkom napríklad vláda Slovenskej republiky v konaní o súlade právnych predpisov (§ 37 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V konaní o sťažnostiach fyzických a právnických osôb podľa čl. 127 ústavy však zákon o ústavnom súde v § 51 upravuje, že účastníkmi konania sú len sťažovateľ a ten, proti komu sťažnosť smeruje. Z uvedeného preto vyplýva, že v konaní o sťažnosti fyzickej osoby

a právnickej osoby nemôžu vystupovať žiadne osoby v postavení vedľajších účastníkov. Ústavný súd už judikoval, že odvolávanie sa na § 31a zákona o ústavnom súde neznamená, že do rozhodovacej činnosti ústavného súdu možno „prenášať“ jednotlivé inštitúty Občianskeho súdneho poriadku. Ustanovenie § 31 zákona o ústavnom súde pripúšťa iba primerané použitie procesného predpisu občianskeho práva a vo vzťahu k nemu má § 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde povahu *lex specialis* (*mutatis mutandis* IV. ÚS 127/05, II. ÚS 348/08, II. ÚS 105/09). Ústavný súd preto nepovažoval označené osoby za vedľajších účastníkov konania pred ústavným súdom a na obsah ich podaní neprihliadal.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Sťažovateľka žiadala priznať od najvyššieho súdu finančné zadosťučinenie spolu v sume 10 000 €. Vzhľadom na zistené zbytočné prietahy najvyššieho súdu prichádza v danom prípade podľa názoru ústavného súdu do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal z celkovej dĺžky konania na najvyššom súde, ako aj z argumentu sťažovateľa, že počas celého dovolacieho konania bolo proti nemu vedené exekučné konanie na podklade rozsudku krajského súdu č. k. 1 Cob 329/2006-233 z 22. februára 2007. Na druhej strane bolo potrebné zobrať do úvahy aj skutočnosť, že v období po podaní sťažnosti ústavnému súdu došlo ku skončeniu zbytočných prietahov spôsobovaných nečinnosťou najvyššieho súdu vydaním uznesenia sp. zn. 3 Obdo 3/2010 z 27. októbra 2010. Nadväzujúcim efektívnym postupom krajského súdu, ktorý rozhodol uznesením č. k. 1 Cob 422/2010-418 z 19. januára 2011 (právoplatným 23. februára 2011), bola v krátkom období po vydaní rozhodnutia najvyššieho súdu v dovolacom konaní ukončená právna neistota sťažovateľa v jeho právnej veci. Z uvedených dôvodov považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré vznikli v dôsledku právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. J. F.. Podaním z 26. januára 2011 si právna zástupkyňa sťažovateľa uplatnila trovy právneho zastúpenia súhrnne v sume 6 789,37 € za 12 úkonov právnej služby pri zohľadnení spoločného zastupovania 12 osôb.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá predstavovala sumu 721,40 €. Úhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva

spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Za zvyšné vyúčtované úkony právnej služby ústavný súd odmenu nepriznal vzhľadom na skutočnosť, že v konaní o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb nemôžu vystupovať žiadne osoby v postavení vedľajšieho účastníka, a preto podania obsahujúce vyjadrenia týchto osôb ústavný súd nepovažoval za úkony potrebné na účelné uplatňovanie práva (§ 142 ods. 1 OSP). Z ostatných písomných podaní sťažovateľa bolo pre posúdenie veci právne významné len vyjadrenie z 20. októbra 2010, ktoré obsahuje odôvodnenie požadovaného finančného zadost'učinenia, avšak ani za toto podanie ústavný súd úhradu trov právneho zastúpenia nepriznal prihliadajúc na obsah § 50 zákona o ústavnom súde, z ktorého vyplýva, že odôvodnenie požadovaného finančného zadost'učinenia má byť súčasťou už podanej sťažnosti. Vzhľadom na uvedené je odmena a paušálna náhrada hotových výdavkov za toto podanie sťažovateľa už súčasťou odmeny za podanie samotnej sťažnosti.

Odmena za jeden úkon právnej služby pri zastupovaní pred ústavným súdom v roku 2010, keď boli úkony realizované, predstavovala sumu 120,23 € a režijný paušál sumu 7,21 €, čo pri dvoch úkonoch právnej služby predstavuje sumu 254,88 €. Takto vypočítanú odmenu a náhradu paušálnych výdavkov právneho zástupcu bolo potrebné ešte zvýšiť o daň z pridanej hodnoty vo výške platnej v čase, keď boli úkony vykonané (t. j. 19 %), ktorá je 48,43 €. Preto celkové trovy konania, ktorých úhradu ústavný súd priznal, boli ustálené na sumu 303,31 €. Úhradu trov konania je najvyšší súd zaviazaný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Keďže ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadost'učinenia len čiastočne (sťažovateľ žiadal priznať 10 000 €) a súčasne návrh na vyslovenie príkazu, aby najvyšší súd vo veci konal bez zbytočných prieťahov, už stratilo opodstatnenie vzhľadom na skutočnosť, že konanie pred najvyšším súdom o dovolaní sťažovateľa bolo právoplatne skončené skôr, ako ústavný súd rozhodol o tejto sťažnosti, bolo potrebné aj vysloviť, že sa sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje (bod 4 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2011